

SZAKOLCZAY LAJOS*

LILJOM AZ ÉJSZAKA HOLDUDVARÁBAN

Rózsássy Barbara költészetéről

ARózsássy Barbara-vers egy *suhanás*, mint amikor a fecske léglökéses szárnyát belefűrja az égbe. Egy pillanat, s ott van, egy pillanat, s másutt. Ha talpad bírja az országút kövezetét és porát, nyomába eredhetsz, de mire utolérnéd, már nincs sehol.

Pontosabban ott van, rejtőzködő nyíltsággal, ahol saját érzésvilága, az univerzumot bekalandozó tekintete szerint lennie kell. A földön és az égben, a ma tegnapiján és az idő lovát – test a testhez – megülve a feledhetetlen reneszánszban.

Itália, embereivel, titkaival, szerelembölcsőt ringató – a kimondhatatlanban való megmerülésre ösztönző – mosolyával maga a kenyér. Az édes, a keserű, a napfényel perzselő, a holdsarlóval eszünkbe vágó. Figyelmeztetése: ébredj fel!, ébredj magadra!

Dúdolja, érzékszerveinket megbizsergetve, *hallhatóan* a zenét. A muzsikát, amelyben Dante, az éjszaka lovagja nem vándorköszörűs, hanem az érzések mélybe merülő tábornoka.

Nem neki kell, jóllehet alkalmas volna rá – ne lepődjünk meg az időutazáson – Mantegna keresztjének ácsolatát lecsiszolnia, hiszen bűnbocsánatunk okán mi fektetjük a Megfeszítettet patyolatágyba. Ám pokoljáró, szemet tüzesítő szerelmével – évszázadok nőit megrészegető zord, égzengéses *eleganciájával* – magához vonz mindent: azt is, aki a biblikus énjét letagadja, s azt is, aki maszkváltogató nyíltsággal az erotika tengerén kíván hajózni.

Felzabálja az *álmodozót*, nem másért, hogy az *belakja*. Életelixír a magány szerelemcsutakján ülő nő efféle viszonzása. Beatriceként meggyullad a teste olyannyira, hogy felperzseli a Hold-árkot, csillagszeművé teszi az éjszakát.

A Rózsássy-vers ebben a sejtelemben érzi jól magát.

A magyar lírában nincs még egy olyan nőköltő, kozmikus és valódi szerelemre szomjazó, aki ennyire tudja, érzi a titok – énünk körülfonta *édes* rabláncának – kibeszélhetetlen szorítását. Mert kibeszélhetetlen, ki kell beszélni, élvezhetővé kell tenni.

Ha kell maszkos körtáncos – aki a lépéseket testvidámító gesztusként érzi, a Tenger körültáncolásával –, ha szükséges a fátyol fellebbentésével.

Éjszakai tárlat? Éjszakai ébredés!

A nyújtózó, a csillápihatatlan vágyát kozmikus szerelemben burkoló hölgy maga a költészet.

Tisztaságával végigseper mindeneket – lilium az éjszaka holdudvarában. ♦♦

* Szakolczay Lajos irodalomtörténész, március 15-e alkalmából, Áder János köztársasági elnöktől Széchenyi-díjat vehetett át a Parlamentben.

RÓZSÁSSY BARBARA

KÉSHEGY-ÉLŰ CSENDBEN

Még ülsz a kiürült színházban.
Mint legördült függöny, ha szembenéz,
úgy terít sűrű fátylat
szemedre lassan a messzeség.

Táguló pupilládba tüvel
bekarcolódik a távol.
De milyen magányban tűnsz el,
ha a régi lankákról hiányzol?

Milyen pasztellt fest perced,
ha sűrű olaján az éjnek,
mint elakadt lemez, serceg
feketén barázdáló fényed.

Végül a sötétből kitorlól,
hogy arcodat ne lásd többé,
fároszát úsztató kikötőd
a hajnallal válik köddé.

– Hol régen már jártál egyszer:
szemed mélyzöld vizét kítárva
úgy hitted, te vagy a tenger,
s te lehetsz Ararát bárkája.

Hogy oda tartozol, még hihetnéd?
– Megvadult inga, leng a bárd,
torkodat metsző hidegség:
perced, a gyilkos, visszaránt.

Vers, most annyira kellesz.
Nincs többé ez a színház.
Rossz burok, reped a jelmez
– milyen póre, akit így látsz.

Én neked adom minden csontom,
nem csak a húst, lüktető vérem,
én vagyok, ki belőled kibontom
új vitorlámat a szélben.

Kalóz a tenger köde alatt,
hogyha törvényed úgy kívánja;
háromszor megtagadom magamat,
csak hátadon vigyél a Golgotára.

Mert egyedül hozzád tartozom.
Ebben a késhegyélű csendben,
szögekből ácsolt színpadon,
deszkányi föld, tarts meg engem.

KÓRHÁZ

Porlik a sötétség érfala.
Ha nem szólsz, én nem tudok beszélni,
csak lüktet bennem az éjszaka.
Lélegeztess vers, cserélj ki!

Itt leltem magam a kórház
elhagyatott hidegében,
hol infúzióm, e poráz,
vénásan adagolja mérgem.

S hol az álom – ha jönne is,
csak patadobogás a pusztán,
ló nélkül ahogy egyre visz –
öntudatlan hull rám.

Mert torkomba félig bedagadt,
szárad az esti nyugtató,
csak köhögöm a szavakat,
pedig most szólni volna jó.

Még sokkal több van, mit elmondanék,
mielőtt asztalra tesznek, fehéren,
fönt a műtő hideg neonja ég,
s jön, szikével, sebészem.

Szólítanak, kérdik nevem,
látom: az a száj mozog,
s már zúgat tengered, éterem,
habár még visszszámolok...

Majd ágyam a hullámzó kábulat
még súlytalan lebegve tartja.
– Rajta a testem... Csak bábu az,
s halálom vetett partra?

Vagy mezítláb járok épp víz felett?
Lehetnék akár pára is...
– Csontváz nélkül így lebeg,
kit Isten kibontott szárnya visz.

Hát szólj, lámpásod fejemnél gyújtsd ki,
vagy párnámon tüzed, ha csak így lehet!
Ég magasáig segíts felhúzni
szívdobogásból újra az életet!